

MS. 200
Hebrew square book script. Top. 1st half of 11th c.

מי חילק את התורה לפרקים

מתוך "ליקוטי שמואל"

מלקט ועורך: ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

הגיליון מופיע באתר 'לדעת' וכן ניתן לקבלו לאימייל מדי שבוע על ידי שליחת בקשה. eisikovits1@gmail.com,

058-4852-443

אודה לכם אם תעבירו את העלון לאנשי הקשר שלכם או כתובות של מעוניינים בעלון. אשמח לקבל הערות מחכימות ובל"נ אשתדל להתייחס אליהם. גם רשות להדפיס / לחלק / להעתיק / לשמור. - בשעת הצורך הרשות נתונה לאמור מהדברים שבעלון אף שלא בשם אומרם. אך הבא להדפיס וידפיס בשם אומרם. יביא גאולה לעולם. כמו כן יש אפשרות לקבל כל עלון בכל שפה כמעט שתרצו בתרגום של ווארד.

מי חילק את התורה לפרקים

כל המבקש לציין מקור של פסוק מסוים בתנ"ך, יעשה זאת בימינו באמצעות הציון המקובל לפי מספר הפרק ומספר הפסוק בתוך הפרק, כך למשל את הפסוק 'לך לך מארצך' הוא יציין במקור: בראשית פרק י"ב פסוק א'. כך אכן מקובל בכל הספרים הקדושים, ובכל ספרי הקדמונים והאחרונים, זה מאות שנים, לציין לפסוקים על פי מספר הפרקים. כל מי שאינו בקי בקורות העתים עלול לטעות ולחשוב שלחלוקת הפרקים יש מקור קדוש מסיני או מימי התנאים והאמוראים, ואכן יש רבים שמחמת כן באו לכלל טעות כשהקשו קושיות שונות מדוע הפרקים מחולקים דווקא כך.

ממקור לא קדוש

לכן, בראשונה חשוב לדעת את האמת הפשוטה: חלוקת הפרקים בתנ"ך אינה באה ממקור יהודי, אלא מן הנוצרים. זו הסיבה שרואים הרבה פעמים שחלוקה זו סותרת את מסורת ישראל והפירושים שבקבלת חז"ל [וכבר בפרק הראשון בתורה סיימו את פרק א' לאחר הפסוק יום השישי, והתחילו את פרק ב' בפסוק ויכולו השמים, בעוד שאצל המסורה שלנו פסוקים אלו ראויים שילכו יחדיו]. במקרים רבים החלוקה היא אף תמוהה וחסרת הגיון.

חלוקת הכומרים הנוצרים

על השתלשלות הדברים, מאריך בספר "מסורת התורה והנביאים" שהתחבר ע"י הג"ר פסח פינפער זצ"ל מו"ץ בוילנא, העולה מדבריו, שבשנים קדמוניות לפני כשבע מאות שנה החלו הכומרים הנוצרים ללמוד את התנ"ך כדי שיוכלו על ידי זה לצוד נפשות מישראל לרשתם וגם כדי לערוך ויכוחים פומביים עם חכמי היהודים. ובמטרה שיוכלו למצוא את הפסוק הנחוץ להם חילקו את התנ"ך לפרקים.

לצורך הוויכוח

כיצד באה חלוקה זו להשתמשות אצל היהודים? התשובה על כך אנו מוצאים בספר 'אוצר ביבליאטיקו [ספריות] של אוניווערזיטעס [אוניברסיטאות]' - שנכתב לפני יותר מחמש מאות שנה - שם העתיק ר' שלמה בן ישמעאל את סדרי הפרקים, וכתב: "אלו הן פרקי הגויים הנקראים 'קאפיטולש'... שיוכל אדם להשיב להם תשובה מהרה על שאלותיהם, שהם שואלים לנו בכל יום על ענין אמונתנו ותורתנו הקדושה, ומביאים ראיות מפסוקי התורה... ואומרים לנו ראה וקרא בספר פלוני בפסוק פלוני בקאפיטל פלוני, ואין אנו יודעים מה הוא הקאפיטולש ולהשיב להם מהרה תשובה, לכן העתקתים."

בדפוס מקראות גדולות

כך בכל הדפוסים של מקראות גדולות שנדפסו בשנים רפ"ג ורפ"ו, הנהיגו את חלוקת הפרקים שמקורם בנוצריים. כך נדפס לראשונה, לפני חמש מאות שנה, בווינצ'יא, החומש מקראות גדולות עם החלוקה לפרקים שמקורו אצל הכומרים הנוצריים, ומאז התפשטה בכל ישראל חלוקה זו, על כל הבעיות הכרוכות בה.

המצאת 'שמואל א' ו'שמואל ב'

לא רק את הפרקים, המציאו הכומרים הנוצרים. אלא הם שלחו ידם גם בחלוקת הספרים ובקריאת שמות חדשים אשר בדו מלבם לספרים. שהרי על פי האמת יש רק כ"ד ספרים בתנ"ך, לא פחות ולא יותר, ועד לחלוקת

הנוצרים היה רק ספר אחד של שמואל, ספר אחד של מלכים, וספר אחד של דברי-הימים. אך הכומרים המציאו המצאה חדשה לחלק את ספר שמואל לשני חלקים האחד נקרא שמואל-א' והשני נקרא שמואל ב', וכן בספר מלכים חילקו לשני חלקים, מלכים א' ומלכים ב', וכן עשו בדברי הימים, דברי הימים א' ודברי הימים ב'.

עוד דבר בדו להם המדפיסים הנוצרים בסידור התנ"ך, ספר חדש ושמו "ספר נחמיה". דהיינו שבתחילה היה הכל בתוך ספר 'עזרא', והמדפיסים הנוכריים חילקו את ספר עזרא לשני חלקים, ואת החלק השני קראו בשם נחמיה.

המערעים נגד החלוקה

הראשון שיצא נגד החלוקה לפרקים בכלל, היה רבי וואלף היידנהיים בחומש שיצא על ידו "עין הסופר" [רדלהיים תקע"ח, בסוף בראשית אחר סימני המסורה] שם כתב בחריפות נגד חלוקה זו.

גם הגאון הגדול רבי אליהו דוד רבינוביץ זצ"ל, האדר"ת, ראב"ד בירושלים כתב שהדבר מבהיל מאד שלא התעוררות אדירי התורה בדורות שלפנינו לשנות דבר זה, ולבי דווי על זה ומצוה להודיע זאת בישראל ולשנות.

כן הרעיש עולמות נגד חלוקה זו בשנת תרס"ג, הג"ר פסח פינפער מדייני וילנא ואף פרסם מאמרים מיוחדים בעניין זה בקובצים תורניים של הימים ההם.

אך למעשה, משום מה, פרקי התנ"ך וסדרי החלוקה לספרים השתרשו כל כך בישראל במשך מאות שנים, עד שכולם הסכימו שאי אפשר לשנות את המצב. וכך אמר מרן החזון איש זצ"ל להרב פינפער: "אין בידינו לצאת נגד השלטי הגבורים", וכוונתו שכידוע הגאון רבי יהושע בועז בעל שלטי הגבורים הוא זה שעשה את העין משפט ונר מצוה מסורת הש"ס ותורה אור שהופיעו לראשונה בגליון של הש"ס דפוס יושטינאן שנדפס בווינצ'א בשנות ש"ה - שי"א, והוא סידר את התורה-אור בש"ס לפי סדר הפרקים בתנ"ך שעשו הנוכרים.

